

توسعه عقاید و افکار حسابداری

(تئوری‌ها و دویست سال پژوهش‌های نظری و تجربی)

تألیف و گردآوری

دکتر اسفندیار ملکیان - عباسعلی دریائی

سید محمد مشعشی - محسن ایمنی

عنوان و نام پدیدآور : توسعه عقاید و افکار حسابداری (نظری‌ها و دویست سال پژوهش‌های نظری و تجربی)

مشخصات نشر : تهران: ترمه، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری : ۴۲۴ص: جدول، نمودار

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۹۷۸-۴۴۷-۲

وضعیت فهرست نویسی : فیهای مختصر

یادداشت : این مدرک در آدرس <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است.

یادداشت : تألیف و گردآوری: اسفندیار ملکیان، عباسعلی دریائی، سیدمحمد مشعشعی، محسن ایمنی

شناسه افزوده : ملکیان، اسفندیار، ۱۳۳۵ -

شماره کتابشناسی ملی : ۳۷۶۴۷۳۱

- ♦ نام کتاب: توسعه عقاید و افکار حسابداری
- ♦ تألیف و گردآوری: اسفندیار ملکیان - عباسعلی دریائی - سیدمحمد مشعشعی - محسن ایمنی
- ♦ صفحه‌آرایی: اعظم قیطاسی
- ♦ طراح جلد : کتابیون کاوه‌نژاد
- ♦ نوبت چاپ : اول ۱۳۹۴
- ♦ ناشر : انتشارات ترمه
- ♦ تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
- ♦ چاپ و صحافی : رسام/چلوش
- ♦ قیمت : ۲۰۰,۰۰۰ ریال
- ♦ شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۹۷۸-۴۴۷-۲

دفتر تولید انتشارات ترمه: تهران - خ انقلاب - خ ۱۲ فروردین، پلاک ۲۸۶، طبقه اول، واحد ۴

تلفن: ۶۶۹۶۱۸۱۲ - فکس: ۶۶۹۶۱۷۶۹

دفتر فروش انتشارات ترمه: تهران - خ انقلاب - خ ۱۲ فروردین - پلاک ۲۹۰

تلفن: ۶۶۹۶۳۳۰۱ - فکس: ۶۶۴۹۶۶۲۸

برای اطلاع از نحوه‌ی خرید اینترنتی انتشارات ترمه به وب سایت ما به آدرس زیر مراجعه فرمایید

www.termehbook.ir

Info@termehbook.ir

تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کل یا جزء، به هر صورت

اجاپ، کپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است.

سوابق علمی، آموزشی و حرفه‌ای نویسندگان:

اسفندیار ملکیان، فارغ‌التحصیل دوره دکتری تخصصی حسابداری دانشگاه تهران، دانشیار گروه حسابداری دانشگاه مازندران، عضو انجمن حسابداری ایران، عضو انجمن حسابداران خبره و کارشناس رسمی دادگستری با بیش از ده سال سابقه کار حرفه‌ای می‌باشند. تاکنون حدود ۳۵ مقاله علمی پژوهشی، ISI و ISC را تدوین و حدود ۵۰ مقاله را در قالب سخنرانی و چاپ در کنفرانس‌های داخلی و خارجی ارائه کرده‌اند. مدرس دروس کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری در دانشگاه‌های تهران و مازندران، دو کتاب چاپ‌شده و پنج کتاب در دست تألیف دارند. استاد و پژوهش‌گر نمونه در سال‌های متوالی ۹۱ و ۹۲ دانشگاه مازندران، تاکنون راهنمایی، مشاوره و داوری بیش از ۱۰۰ پایان‌نامه و رساله را بر عهده گرفته‌اند. ایشان عضو هیأت تحریریه مجله سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری دانشکده علوم اقتصادی دانشگاه فردوسی مشهد و داور اکثر مجلات علمی پژوهشی حسابداری مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نیز می‌باشند.

عباسعلی دریائی، دانشجوی دوره دکتری تخصصی حسابداری دانشگاه شیراز، عضو انجمن حسابداری ایران و عضو انجمن آکادمیک حسابداری آسیا با بیش از ده سال سابقه کار حرفه‌ای و آموزشی می‌باشند. تاکنون حدود ۲۰ مقاله علمی پژوهشی، ISI و ISC را تدوین و حدود ۳۰ مقاله را در قالب سخنرانی و چاپ در کنفرانس‌های داخلی و خارجی ارائه کرده‌اند. مدرس دروس کارشناسی دانشگاه‌های مازندران، شیراز و دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) قزوین و دروس کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی، سه کتاب چاپ‌شده و سه کتاب در دست تألیف دارند. ایشان داوری مقالات متعددی از مجلات علمی پژوهشی داخلی و خارجی را نیز بر عهده داشته‌اند.

سید محمد مشعشی، دانشجوی دوره دکتری تخصصی حسابداری دانشگاه اصفهان، عضو انجمن حسابداری ایران و عضو انجمن آکادمیک حسابداری آسیا با بیش از پنج سال سابقه کار حرفه‌ای و آموزشی می‌باشند. تاکنون حدود ۱۰ مقاله علمی پژوهشی، ISI و ISC را تدوین و حدود ۱۰ مقاله را در قالب سخنرانی و چاپ در کنفرانس‌های داخلی و خارجی ارائه کرده‌اند. مدرس دروس کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه‌های غیرانتفاعی، یک کتاب چاپ شده و یک کتاب در دست تألیف نیز دارند.

محسن ایمنی، دانشجوی دوره دکتری تخصصی حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت، عضو انجمن حسابداری ایران، با بیش از پنج سال سابقه کار حرفه‌ای و آموزشی می‌باشند. تاکنون حدود ۵ مقاله علمی پژوهشی، ISI و ISC را تدوین و حدود ۱۰ مقاله را در قالب سخنرانی و چاپ در کنفرانس‌های بین‌المللی و داخلی ارائه کرده‌اند. مدرس دروس کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه‌های غیرانتفاعی، یک کتاب چاپ شده و یک کتاب در دست تألیف نیز دارند.

۱۷	پیشگفتار.....
۲۱	مقدمه‌ای از پروفیسور محمد نمازی.....

بخش اول - رویه‌های حسابداری و مبانی فکری و تفاوت آنها

۲۵	فصل اول - مروری بر شکل‌گیری رویه‌ها و تئوریهای حسابداری (قرن نوزدهم و بیستم).....
۲۵	۱- مقدمه.....
۲۹	۲- تئوری حسابها.....
۳۰	۳- تئوریهای حساب شخص‌گیرا در مقابل تئوریهای غیر شخصی.....
۳۲	۴- تئوری مالکیت.....
۳۴	۵- تئوری واحد اقتصادی.....
۳۷	۶- سایر تئوری‌های حسابداری.....
۳۸	۷- پیشرفت در بودجه‌بندی، ارزش‌گذاری، استهلاک و بهایابی.....

فصل دوم - اهمیت و طبقه‌بندی گزارشگری مالی بین‌المللی

۴۱	۱- مقدمه.....
۴۱	۲- اهمیت حسابداری تطبیقی.....
۴۴	۱-۲- ماهیت و رشد شرکت‌های چند ملیتی.....
۴۵	۲-۲- انتخاب کشورهای مورد مطالعه.....
۴۶	۲-۲-۱ فرهنگ و محیط خارجی.....
۴۹	۲-۲-۲ سیستم‌های قانونی.....
۴۹	۲-۲-۳ تأمین کنندگان منابع مالی.....
۵۲	۲-۲-۴ مالیات.....
۵۳	۲-۲-۵ حرفه.....
۵۴	۲-۲-۶ تورم.....
۵۵	۲-۲-۷ تئوری.....
۵۵	۲-۲-۸ حوادث تاریخی.....
۵۶	۲-۳- جمع‌بندی در خصوص دلایل تفاوت‌های بین‌المللی.....
۵۷	۳- تفاوت‌های عمده در گزارش‌گری مالی.....

۵۷	۱-۳- مفهوم انصاف
۵۸	۲-۳- محافظه کاری و اقلام تعهدی
۶۰	۳-۳- ماهیت طبقه بندی
۶۰	۱-۳-۳- طبقه بندی به وسیله دانشمندان علوم اجتماعی
۶۱	۲-۳-۳- طبقه بندی در حسابداری
۶۲	۳-۳-۳- طبقه بندی های برونزا
۶۲	۱-۳-۳-۳- طبقه بندی های مولر

بخش دوم- پژوهش های تجربی در مناطق چندگانه حسابداری

فصل سوم- مروری بر پژوهش های حسابداری در فرانسه

۶۷	۱- مقدمه
۶۸	۲- قانون حسابداری ملی
۶۹	۱-۲- تأثیر بازارسان قانونی و کمیته قوانین حسابداری بر حرفه حسابداری
۷۰	۲-۲- کنسول حسابداری ملی
۷۰	۳-۲- کمیته قانون گذاری حسابداری
۷۱	۳- اهداف حسابداری بر اساس مفهوم شخصیت
۷۱	۱-۳- قانون تجارت
۷۱	۲-۳- قانون شرکت ها
۷۲	۳-۳- قانون مالیات ها
۷۲	۴-۳- قانون بورس اوراق بهادار
۷۳	۵-۳- تجربه مدیران
۷۴	۴- پژوهش های دانشگاهی حسابداری
۷۷	۵- حسابداری مالی عمومی، حسابداری دولتی و اجتماعی
۸۱	۶- هماهنگ سازی حسابداری بین المللی و موضوعات مرتبط
۸۳	۷- حسابداری مدیریتی و بهای تمام شده
۸۷	۸- مطالعات تاریخی فرانسه در حسابداری

فصل چهارم- مروری بر پژوهش های حسابداری در اسپانیا

۹۱	بخش اول: انیمه اول قرن بیستم
۹۱	۱- مقدمه های بر توسعه حسابداری نیمه اول قرن بیستم
۹۲	۲- حسابداری به عنوان یک علم

۹۳	۳- تئوری های مهم حسابداری
۹۴	۴- هدف حسابداری و اطلاعات برای تصمیم گیری
۹۵	۴-۱- حسابداری دولتی
۹۵	۴-۲- حسابداری تخصصی
۹۵	۴-۳- اصلاحات حسابداری
۹۶	۴-۴- طبقه بندی حساب ها
۹۷	۴-۵- طبقه بندی رویدادها و ثبت ها
۹۷	۴-۶- اصول ارزشیابی دارایی ها
۹۸	۵- استهلاک
۱۰۰	۶- حسابداری بهای تمام شده
۱۰۲	۷- مسائل مربوط به تورم، ارزش و طلا
۱۰۳	۹- جهت گیری عملی در متون اسپانیایی
۱۰۴	بخش دوم: نیمه دوم قرن بیستم
۱۰۴	۱۰- مقدمه ای بر توسعه حسابداری نیمه دوم قرن بیستم
۱۰۷	۱۱- پژوهش های مبتنی بر فرضیه
۱۰۸	۱۲- پژوهش های مبتنی بر فرضیه تخصصی
۱۱۰	۱۳- مطالعات در حوزه حسابرسی
۱۱۱	۱۴- مطالعاتی در حوزه تاریخ حسابداری
۱۱۵	فصل پنجم- مقالات حسابداری و پژوهشی ژاپن در قرن بیستم
۱۱۵	۱- مقدمه
۱۱۶	۲- عوامل تأثیرگذار بر حرفه حسابداری
۱۱۶	۲-۱- دولت
۱۱۸	۲-۲- حرفه حسابداری
۱۱۸	۳- مقررات گزارش گری مالی [ارائه و افشا]
۱۱۹	۴- نحوه عمل حسابداری در ژاپن
۱۲۱	۵- بررسی پژوهش های پیشین
۱۲۲	۶- سهم اولیه پژوهشگران در قرن بیستم
۱۲۸	۷- پیشرفت های بعدی در تئوری حسابداری عمومی
۱۳۱	۸- یک تئوری عمومی برای حسابداری در سطوح خرد و کلان
۱۳۳	۹- کمک های ایجیری به حرکت به سوی حسابداری سه طرفه

- ۱۰- حسابداری بوم‌شناختی یا محیط‌زیست ۱۳۵
- ۱۱- حسابداری مدیریت و بهای تمام شده ۱۳۷
- ۱۲- مطالعات حسابداری تاریخی ۱۳۹

فصل ششم- مروری بر پژوهش‌های تجربی حسابداری در روسیه (قرن بیستم) ۱۴۳

- ۱- مقدمه ۱۴۳
- ۲- حسابداری دانشگاهی در قرن بیستم در امپراتوری روسیه ۱۴۵
- ۳- آثار و پژوهش‌های حسابداری در روسیه‌ی شوروی قبل از سال ۱۹۳۰ ۱۴۹
- ۴- روسیه، شوروی و دوران استالین: نشریات و پژوهش‌های حسابداری ۱۵۲
- ۵- آثار حسابداری و پژوهشی در فدراسیون روسیه ۱۶۱
- ۱-۵- حسابداری مالی و حسابداری دولت محلی در روسیه ۱۶۲
- ۲-۵- حسابرسی در روسیه ۱۶۳
- ۳-۵- حسابداری مدیریت و بهای تمام شده در روسیه ۱۶۴

فصل هفتم- مقالات و پژوهش‌های حسابداری در لهستان و اوکراین ۱۶۷

- ۱- مقدمه ۱۶۷
- ۲- لهستان ۱۶۸
- ۱-۲- توسعه سیاسی و صنعتی ۱۶۸
- ۲-۲- پژوهش‌های حسابداری در لهستان (۱۹۰۰ تا ۱۹۵۰) ۱۶۸
- ۳-۲- جنبه‌های حسابداری لهستانی در طول دوره ۱۹۸۹-۱۹۵۰ ۱۷۱
- ۴-۲- مقالات و آثار پژوهشی بعد از ۱۹۹۰ در حسابداری لهستان ۱۷۴
- ۳- اوکراین تحت اشغال ۱۷۵
- ۱-۳- حسابداری در غرب اوکراین (اواسط قرن نوزدهم تا ۱۹۳۹) ۱۷۵
- ۳-۲- حسابداری در اوکراین شرقی در دوران امپراتوری روسیه (۱۹۱۷-۱۹۰۰) و کل اوکراین در دوره اتحاد جماهیر شوروی (۱۹۱۷-۱۹۹۱) ۱۷۷
- ۳-۳- شکل‌گیری حسابداری و حسابرسی مدرن در اوکراین مستقل (سال ۱۹۹۱ تا آغاز قرن بیست و یکم) ۱۸۰
- ۱-۳-۳- تئوری حسابداری و حسابداری در عمل ۱۸۰
- ۲-۳-۳- حسابداری بهایابی و حسابداری مدیریت در اوکراین ۱۸۱
- ۳-۳-۳- حسابرسی در اوکراین ۱۸۲

فصل هشتم- مروری بر پژوهش‌های تجربی حسابداری در آرژانتین ۱۸۵

- ۱- مقدمه ۱۸۵
- ۲- سیر تکاملی حرفه حسابداری در آرژانتین ۱۸۶
- ۳- سیر تکاملی جوامع دانشگاهی حسابداری آرژانتین و اثرات آن بر قوانین حسابداری ۱۸۸
- ۴- متون حسابداری آرژانتین ۱۸۹
- ۵- آثار حسابداری آرژانتین و نفوذ کشورهای خارجی در نیمه اول قرن بیستم ۱۹۱
- ۵-۱- نفوذ اسپانیایی ها ۱۹۱
- ۵-۲- نفوذ فرانسوی ها ۱۹۲
- ۵-۳- نفوذ ایتالیایی ها ۱۹۲
- ۵-۴- نفوذ ادبیات آمریکایی - انگلیسی و آلمان ها ۱۹۲
- ۶- نشریات آرژانتین ۱۹۳
- ۷- سهم موضوعات مختلف حسابداری در پژوهش‌های انجام شده ۱۹۴
- ۷-۱- نیمه اول قرن بیستم ۱۹۴
- ۷-۲- نیمه دوم قرن بیستم ۱۹۵
- ۷-۱-۲- تئوری حسابداری عمومی ۱۹۶
- ۷-۲-۲- حسابداری مالی ۱۹۷
- ۷-۲-۳- حسابرسی ۱۹۹
- ۷-۲-۴- حسابداری مدیریت و بهای تمام شده ۲۰۰
- ۷-۲-۵- حسابداری اجتماعی ۲۰۱
- ۷-۲-۲- حسابداری دولتی ۲۰۲

فصل نهم- پژوهش‌های حسابداری در فنلاند، هلند و کشورهای اسکاندیناوی در طول قرن بیستم ۲۰۵

- ۱- فنلاند ۲۰۵
- ۱-۱- آموزش و پژوهش حسابداری در فنلاند ۲۰۵
- ۱-۲- نسل دوم از پژوهش‌گران فنلاندی و نفوذ آلمانها ۲۰۷
- ۱-۳- نسل بعدی پژوهش‌گران فنلاندی و جهت‌گیری بین‌المللی ۲۰۸
- ۱-۴- حسابداری تاریخی در فنلاند ۲۱۰
- ۱-۵- حسابداری بهای تمام شده و مدیریت در فنلاند ۲۱۰
- ۲- پژوهش‌های حسابداری در هلند ۲۱۱
- ۲-۱- تحولات زود هنگام در هلند ۲۱۱
- ۲-۲- حسابداری مالی در هلند از سال ۱۹۵۰ ۲۱۴

۲۱۵	۳-۲- حسابرسی در هلند.....
۲۱۶	۴-۲- حسابداری بهای تمام شده در هلند.....
۲۱۷	۵-۲- پژوهش‌های حسابداری تاریخی در هلند.....
۲۱۷	۳- پژوهش‌های حسابداری در کشورهای اسکاندیناوی.....
۲۱۷	۳-۱- تحولات اولیه در اسکاندیناوی.....
۲۱۸	۳-۲- پژوهش‌های حسابداری مدیریت در اسکاندیناوی پس از سال ۱۹۵۰.....
۲۱۹	۳-۳- حسابداری مالی و اجتماعی در اسکاندیناوی.....
۲۲۱	۳-۴- پژوهش‌های تاریخی حسابداری در اسکاندیناوی.....

فصل دهم- مروری بر پژوهش‌های حسابداری در مناطق انگلیسی زبان «نیمه نخست قرن بیستم».

۲۲۳	۱- مقدمه.....
۲۲۴	۲- حسابداری و حسابرسی مالی.....
۲۲۴	۲-۱- اسپرنگ، هانتیلد و گیلین.....
۲۲۶	۲-۲- دیکینسون، دیکسی و بیشگامان دیگر.....
۲۲۷	۲-۳- نسل بعدی دانشگاهیان برجسته حسابداری.....
۲۳۱	۳- پیشرفت در حسابداری بهای تمام شده.....
۲۳۵	۴- مطالعات در حوزه تاریخ حسابداری.....

فصل یازدهم- پژوهش‌های حسابداری در سایر کشورها.....

۲۳۹	۱- مقدمه.....
۲۳۹	۲- برخی از کشورهای اروپای شرقی.....
۲۴۰	۳- مناطق پرتغالی زبان (پرتغال و برزیل).....
۲۴۲	۴- برخی از کشورهای آمریکای لاتین (بهجز آرژانتین و برزیل).....
۲۴۳	۵- اعراب و سایر کشورهای مسلمان و هم‌چنین برخی از کشورهای آفریقایی.....
۲۴۵	۶- برخی از کشورهای شرق دور.....
۲۴۶	۷- تأثیر اولیه مسلمانان بر حسابداری.....
۲۴۷	۸- تاریخ پژوهش‌های حسابداری ایران.....

بخش سوم- مقالات مروری مبتنی بر ادبیات ریشه‌های فکری.....

۲۵۷	فصل دوازدهم - مروری بر پژوهش‌های تجربی حسابداری مدیریت.....
۲۵۷	الف) مروری بر پژوهش‌های حسابداری مدیریت (با تأکید بر تغییرات).....

۲۵۷	۱- مقدمه.....
۲۵۸	۲- روانشناسی شناختی.....
۲۵۹	۱-۲- تعریف روانشناسی شناختی.....
۲۶۰	۳- تغییر حسابداری مدیریت.....
۲۶۱	۱-۳- مقدمه پژوهش.....
۲۶۵	۲-۳- پژوهش در تغییر حسابداری مدیریت.....
۲۶۶	۱-۲-۳- ماهیت معرفت شناختی تغییر.....
۲۶۷	۲-۲-۳- منطق تغییر.....
۲۶۷	۳-۲-۳- مدیریت تغییر.....
۲۶۸	۱-۳-۲-۳- عوامل و هدف تغییر.....
۲۶۹	۲-۳-۲-۳- شکل و نسبت تغییر.....
۲۶۹	۳-۳-۲-۳- فضا و زمان تغییر.....
۲۷۰	۲-۳-۴- فعل و افعال بین تغییر و ثبات.....
۲۷۱	۴- مطالعات در خصوص تئوری عامل احتمالی.....
۲۷۴	۵- روش های فرآیند محور.....
۲۷۷	۶- نظرات نهایی.....
۲۷۹	ب) پژوهش های تجربی در حسابداری مدیریت.....
۲۷۹	۱- مقدمه.....
۲۸۰	۲- اهداف حسابداری مدیریت.....
۲۸۲	۳- نقش اطلاعات حسابداری مدیریت در تصمیم گیری.....
۲۸۶	۴- تئوری نهادی نمایندگی و تئوری نمایندگی اقتصادی.....
۲۸۹	فصل سیزدهم- مروری بر پژوهش های تجربی حسابرسی
۲۸۹	الف) حوزه بازاریابی حسابرسی.....
۲۸۹	مقدمه.....
۲۸۹	۱- تغییرات در بازار حسابرسی.....
۲۹۲	۲- نقش اقتصادی حسابرسان.....
۲۹۷	۳- تصورات بازاریابی حسابرسی.....
۳۰۱	۴- نگرش جامعه به بازاریابی حسابرسی.....
۳۰۲	۵- تمرکز بازار حسابرسی.....
۳۰۴	ب) حاکمیت شرکتی.....

۳۰۴	۱- مقدمه.....
۳۰۵	۲- اهمیت حاکمیت شرکتي.....
۳۰۶	۳- گونه‌شناسي علمي حاکمیت شرکتي.....
۳۰۷	۱-۳- مدل بازار (مدل کشورهای آنکلساکسون).....
۳۰۹	۲-۳- مدل روابط.....
۳۱۰	۳-۲-۱- مدل آلماني.....
۳۱۱	۳-۲-۲- مدل لاتين.....
۳۱۳	۳-۲-۳- مدل ژاپن.....
۳۱۵	۳-۳- مدل يوندي.....
۳۱۷	۴- حاکمیت شرکتي و افشا.....
۳۲۲	۵- حسابداری مدیریت و شفافیت.....
۳۲۶	افته بخش.....
۳۲۶	مقدمه.....
۳۲۷	تاریخچه.....
۳۲۷	سناریو.....
۳۲۹	ج) حسابداری و حسابرسی زیستمحیطی.....
۳۲۹	۱- مقدمه.....
۳۳۰	۲- تاریخچه پاسخ‌گویی زیست‌محیطی و اجتماعی.....
۳۳۲	۳- دلایل عدم پذیرش دانشگاهیان.....
۳۳۳	۴- حسابرسی زیست‌محیطی و اجتماعی.....
۳۳۷	واژه‌نامه.....
۳۳۷	Abbreviations Geographical Area.....
۳۴۱	واژه‌نامه انگلیسی به فارسی.....
۳۴۷	واژه‌نامه فارسی به انگلیسی.....
۳۵۳	فهرست موضوعی.....
۳۵۸	برخی از منابع، برای مطالعه بیشتر.....

پیشگفتار

بسیاری از مردم معتقدند که تفکر بدوی نسبت به تفکر علمی، از درجه تحلیل پایین‌تری برخوردار است. با این حال سؤالی که مطرح می‌شود این است که، تفکر «بدوی» با تفکر «علمی» چگونه باید مقایسه شود. آلدوس هاکسلی^۱ معتقد است، اکثریت انسان‌ها، بخش معین و بسیار کمی از قوای ذهنی خود را مورد استفاده قرار داده و عموماً از قسمت اعظم توان ذهنی خود استفاده نمی‌کنند. طبیعت، جلوه‌های متفاوتی را از خود نشان می‌دهد و انسان‌ها برآند تا با توجه به اختلافات و نه بر اساس تشابهات به توسعه فرهنگ بپردازند. دکارت^۲ بیان داشته است، تفکر علمی به دنبال آن است که مسائل را تا حد امکان به اجزاء کوچکتر تقسیم کرده و برای هریک از آنها راه حل مناسبی ارائه کند. با این وجود، باید توجه داشت که متفکران علمی فقط از بخش محدودی از قدرت ذهنی‌شان بهره می‌جویند، یعنی فقط به میزانی که برای کارهایشان نیاز دارند. به نظر می‌رسد، یکی از نتایج پژوهش‌ها در علم مردم‌شناسی، درک وجود تفاوت‌های فرهنگی بین گروه‌های مختلف است که می‌تواند به‌طور برنامه‌ریزی شده یا از روی الگویی خاص بیان شود. حقیقت این است که در سده‌های قبل، انسان‌ها بر روی زمین به صورت گروه‌های کوچک و به‌طور پراکنده زندگی می‌کردند. بنابراین طبیعی است که هریک از آن‌ها خصوصیات مختص به خود را داشته و به همین دلیل با یکدیگر متفاوت باشند.

تصور اینکه این موضوع زبان‌بار بوده و باید این تفاوت‌ها از بین رود، نادرست است. بلکه این چنین تمایزهایی، بسیار هم سودمند هستند و این اختلافات و تمایزها هستند که موجب پیشرفت می‌شوند. آنچه اکنون ما را تهدید می‌کند احتمالاً چیزی است که آن را ارتباط بیش از حد می‌خوانیم، به عبارت دیگر، اشتیاق به دانستن آنچه در سایر نقاط جهان می‌گذرد. برای آن که فرهنگی چیزی را ایجاد کند، آن فرهنگ و اعضایش باید به اصالت خود (و تا حدی برتری بر دیگران) اعتقاد داشته باشند. در حال حاضر، خطر تبدیل شدن به مصرف‌کننده‌ای

1 Aldous Leonard Huxley

2 Descartes

صرف در آینده وجود دارد، یعنی در ازای از دست دادن اصالت خود می‌توانیم از هر نقطه جهان و از هر فرهنگی چیزی را مصرف کنیم. حال بیندیشیم که در تمام کره زمین یک فرهنگ وجود داشته باشد. در این حالت محال، هر چه تمدن‌ها، بیشتر همسان شوند، مرزهای جدایی درونی آن‌ها بیشتر آشکار می‌شود. یعنی آنچه در یک سطح به دست می‌آید، بلافاصله در سطحی دیگر از دست می‌رود.

مطالب فوق توجه ما را به این واقعیت مهم جلب می‌کند که سیر تطور افکار در جوامع بشری بسیار تأثیرپذیری افکار و اندیشه‌ها از فرهنگ، موقعیت جغرافیایی، جهان‌بینی، ایدئولوژی و نگاه معرفت‌شناختی بشر به خویش است و اینکه سرانجام افکار بشری چه خواهد شد، موضوع بحث اندیشمندان علوم اجتماعی و انسانی است. در این بین، تفکرات اقتصادی و اندیشه‌های توزیع ثروت در جامعه، به عنوان بخشی از مهم‌ترین افکار جوامع بشری همیشه و همه جا مورد بحث و مداقه قرار داشته است. حسابداری و تفکرات حسابداری متأثر از اقتصاد و اندیشه‌های آن است که این موضوع در مطالعات پیشین هم دیده شده است. نگاه ساده‌انگارانه به فرآیند حسابداری دو قرن مجدهم و نوزدهم باعث شد تا نتوان امروزه مکتب قابل استناد و مدونی در حوزه حسابداری داشته باشیم. این در حالی است که در حوزه اقتصاد، سیر تحولات مکاتب اقتصادی، مورد بحث و پژوهش بسیاری از اقتصاددانان بوده است. با این حال تدوین کتابی که بتواند آغازگر راه پژوهش‌های بنیادین در حوزه تدوین افکار حسابداری در ایران و سایر نقاط جهان باشد، می‌تواند در ابتدا به صورت عاریه‌ای از کتاب‌ها و اندیشه‌های غربی گرفته شود. هرچند که نویسندگان این کتاب، به این نتیجه رسیده‌اند که زیربنای حسابداری سنتی با ظهور اندیشه‌های اسلامی در سرزمین‌های اسلامی تکمیل شده است، اما این بدان معنا نیست که نقش تکمیلی حسابداران و اندیشمندان غربی علی‌الخصوص پس از قرن شانزدهم را نادیده گرفت. اندیشه‌هایی که زیر بنای آن در کشور ایتالیا و با ارائه مفاهیم حسابداری جدید توسط لوکا پاچیولی مطرح شده است.

در این کتاب که به سیزده فصل در سه بخش تقسیم شده است، به ترتیب در بخش نخست، در فصل اول به بررسی چگونگی شکل‌گیری اندیشه‌های حسابداری در حوزه‌های مختلف می‌پردازیم. سپس در فصل دوم، اهمیت پژوهش‌ها در حوزه‌های بین‌المللی و در باب

گزارش‌گری و دلایل تفاوت آن در کشورهای مختلف مورد مذاقه قرار می‌گیرد. در بخش دوم، در فصل‌های سوم، چهارم، پنجم، ششم، هفتم، هشتم، نهم، دهم و یازدهم به ترتیب با تکمیل تدوین سیر تحولات تاریخی در کشورهای فرانسه، اسپانیا، ژاپن، روسیه، لهستان، اوکراین، آرژانتین، هلند، کشورهای مناطق انگلیسی زبان و سایر کشورها، به ابعاد مختلف تأثیر فرهنگ و سازوکارهای جغرافیایی و سیاسی بر شکل‌گیری رویه‌های حسابداری می‌پردازیم. در بخش سوم و در فصول دوازدهم و سیزدهم، به سیر ظهور افکار پژوهش‌گران در قالب مقاله‌های مبتنی بر افکار^۱ در حوزه‌های حسابداری مدیریت، حاکمیت شرکتی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها پرداخته می‌شود.

هم چنین باید متذکر شد، مبانی اصلی محتوای این کتاب مبتنی بر کتاب دوست سال پژوهش‌های حسابداری نویسنده معروف و مشهور حوزه‌ی عقاید و افکار حسابداری، پروفسور ریچارد ماتسیج^۲ از دانشگاه کلمبیا کشور کانادا^۳ می‌باشد. این درحالی است که بسیاری از مقالات در حوزه‌ی تاریخ حسابداری در ایران و سایر کشورها نیز توانسته‌اند اطلاعات مناسبی را فراهم آورند. همچنین تجربه نویسندگان در آموزش و پژوهش حسابداری در دانشگاه‌های ایران نیز تکمیل‌کننده کتاب و راه‌گشای آغاز پژوهش‌های این چنینی در کشورمان بوده است. در پایان لازم می‌دانیم، از پروفسور محمد نمازی به پاس راهنمایی‌ها و ابراز نکات با اهمیت و ضروری در تدوین اثر حاضر و نگارش مقدمه‌ای ارزشمند تقدیر و تشکر بعمل آید. همچنین از تلاش‌ها و ابراز نظرهای همه‌ی همکاران ارجمندی که از آغاز تا پایان این اثر، نویسندگان را یاری رساندند از جمله استادان ارجمند، آقایان محمد اشرفی‌پور در حوزه‌ی دیدگاه‌های اقتصادی؛ مهدی مران‌جوری و سرکار خانم دکتر راضیه علیخانی در حوزه‌ی حسابداری مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها، تشکر و قدردانی می‌شود. علاوه بر این از سرکار خانم کتایون کاوه‌نژاد بابت طراحی روی جلد و آقای حسین محمدمفخمی که مسئولیت تایپ این کتاب را بر عهده داشتند، تقدیر و تشکر بعمل می‌آید. در پایان از همکاری و تلاش مدیریت محترم انتشارات ترمه در راستای چاپ این کتاب، کمال تشکر و قدردانی را داریم.

1 Thoughts Papers

2 Richard Mattessich

3 Sauder School of Business, University of British Columbia, Canada

بدیهی است، اثر حاضر، خالی از ایراد و نقصان نیست. با این حال، امید است، بتواند مورد استفاده اساتید گرانقدر و دانشجویان عزیز در مقاطع تحصیلات تکمیلی رشته حسابداری قرار گیرد. انتظار می رود خوانندگان محترم و ارجمند با ارائه نظرات انتقادی و سازنده خود در بالابردن محتوای علمی کتاب حاضر در چاپ های بعدی، نویسندگان را یاری رسانند.

عباسعلی دریائی

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه شیراز

Alidaryai@yahoo.com

اسفندیار ملکیان

دانشیار حسابداری دانشگاه مازندران

E_Malekian35@yahoo.com

محسن ایمنی

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی وشت

Mohsen.imeni86@yahoo.com

سید محمد مشعشی

دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه اصفهان

Mohammad.Moshashaei@gmail.com

www.ketab.ir